

N:o 7 b).

Ank. till Riksd. kansli den 13 maj 1892, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts under sjette hufvudtiteln gjorda framställning angående anslag till »rikets ekonomiska kartverk».

(2:a U. A.)

Sedan Kongl. Maj:t i den till Riksdagen aflåtna statsverkspropositionen vid punkten 1:o) under sjette hufvudtiteln föreslagit, att Riksdagen måtte, utöfver det å denna hufvudtitel för rikets ekonomiska kartverk uppförda ordinarie anslag, 6,000 kronor, under samma hufvudtitel på extra stat för år 1893 anvisa till de ekonomisk-geografiska kartarbetena i Norrbottens län och de delar af Vesterbottens län, som vore belägna ofvan odlingsgränsen eller inginge i kartblad, tillhörande den under utgifning varande kartan öfver förstnämnda län, 31,000 kronor och för de ekonomiska kartarbetena i öfriga delar af riket 45,000 kronor, eller tillsammans 76,000 kronor, äfvensom medgifva, att möjligen uppstående behållningar å båda anslagen finge användas äfven till bestridande af utgifter för det topografiska kartverket, anmärkte utskottet i punkten 1:o af sitt utlåtande n:o 7, angående regleringen af utgifterna under förenämnda hufvudtitel, hurusom af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för den 13 sistlidne januari inhemtades, att chefen för civildepartementet vid föredragning af detta ärende erinrat, att, derest Riksdagen bifölle den framställning, Kongl. Maj:t förut samma dag på föredragning af chefen för landtförsvarsdepartementet beslutat till Riksdagen aflåta om förhöjning till 90,000 kronor af det årliga anslaget till det topografiska kartverket, det icke vidare komme att blifva behöfligt att för de topografiska kartarbetena anlita besparingar å de ekonomiska kartverkens anslag, men att, om åter Kongl. Maj:ts

berörda framställning icke komme att af Riksdagen bifallas, det medgifvande i afseende å besparingarnas användande, som hittills af Riksdagen lemnats, fortfarande vore erforderligt, hvarför Kongl. Maj:t, vid sådant förhållande, borde, enligt departementschefens åsigt, äfven i statsverkspropositionen för år 1893 af Riksdagen äska ett dylikt medgifvande; och tillkännagaf utskottet, att, enär Kongl. Maj:ts omförmälda förslag om anslag till topografiska kartverket då icke vore af Riksdagen pröfvadt, och utskottet ansåge den förevarande frågan icke böra till afgörande företagas, förrän beslut i den sistnämnda blifvit fattadt, utskottet, sedan anslaget till det topografiska kartverket blifvit af Riksdagen bestämdt, komme att angående det ifrågavarande anslaget till rikets ekonomiska kartverk afgifva det utlåtande, hvartill förhållandena kunde befinnas föranleda. Då Riksdagen numera fattat beslut rörande anslaget till det topografiska kartverket, i det att Riksdagen till fortsättande af generalstabens topografiska arbeten på extra stat för år 1893 anvisat allenast 75,000 kronor, eller samma belopp som för innevarande år beviljats, får utskottet härmed afgifva yttrande öfver Kongl. Maj:ts förenämnda i fråga om rikets ekonomiska kartverk gjorda framställning.

Af återopade statsrådsprotokollet inhemtas, att departementschefen vid ärendets föredragning, utöfver hvad förut blifvit nämnt i fråga om medgifvandet angående besparingarna å ekonomiska kartverken, anfört följande.

Sedan afdelningschefen vid generalstabens topografiska afdelning i skrifvelse den 26 november 1891 afgifvit förslag till stater för de ekonomiska kartverken för innevarande år, hade Kongl. Maj:t den 18 december 1891 fastställt berörda förslag, enligt hvilka kostnaderna skulle under år 1892 utgöra:

för det allmänna ekonomiska kartverket, som har att kartlägga södra och mellersta delarne af riket, 69,700 kronor och

för Norrbottens läns ekonomiska kartverk 31,200 kronor.

De tillgångar, som för dessa utgifter kunde påräknas, vore för mellersta och södra delarne af riket:

anslag på ordinarie stat 6,000 kronor, anslag på extra stat 45,000 kronor, under anslaget till landtmäteristaten besparade 24 andre-landtmätarelöner 21,600 kronor samt förslagsvis beräknad inkomst för under år 1891 försålda kartor och beskrifningar 100 kronor, eller tillhopa 72,700 kronor; och

för Norrbottens län:

anslag på extra stat 31,000 kronor och förslagsvis beräknad in-

komst genom försäljning af kartor och beskrifningar 200 kronor, eller tillhopa 31,200 kronor.

Å tillgångarna för det allmänna ekonomiska kartverket beräknades sålunda ett öfverskott af 3,000 kronor, och, enligt hvad Kongl. Maj:t sistnämnda dag beslutat, finge detta öfverskott i mån af behof användas till bestridande af utgifter för det topografiska kartverket.

I ofvanberörda skrifvelse hade afdelningschefen jemväl gjort framställning om de anslag, som för kartarbetenas bedrivande under år 1893 erfordrades, och i sådant afseende hufvudsakligen andragit:

Anslaget till Norrbottens läns ekonomiska kartverk hade under åren 1889—91 till föga mindre än hälften af sitt belopp varit användt till påskyndande af utgifningen af kartan öfver länet i skalan 1 : 200,000, deraf 27 i koppar genom heliogravyr utförda blad nu förelåge. Äfven under åren 1892 och 1893 syntes karteutgifningen kunna fortgå i samma omfång, och årsanslaget således böra bibehållas vid sitt nuvarande belopp, men för år 1894 och följande år, då utgifningen hunnit så långt, att endast ett eller annat under de nästförflutna åren uppmätt blad funnes att till utgifning bereda, kunde anslaget nedbringas till 24,000 kronor och efter ytterligare ett par år till ännu lägre belopp.

Uppmätningen på fältet hade nu så fortskridit, att kartläggningen af kartverkets inom länet belägna område kunde under innevarande år fullbordas, hvarefter endast återstode att till kartverkets kompletterande uppmäta sådana delar af Vesterbottens län, som inginge på kartblad, tillhörande Norrbottens läns kartverk i förenämnda skala 1 : 200,000. Vid uppgörande af bladindelningen för detta kartverk hade nemligen i betraktande tagits det samband, som borde ega rum mellan kartorna öfver Norrbottens län och dem, som framdeles komme att af generalstabens topografiska afdelning utgifvas öfver det öfriga Norrland, så att rikets geografiska kartverk skulle komma att bestå af två hufvud-delar, en i skalan 1 : 100,000 öfver största delen af landet och en i skalan 1 : 200,000 öfver dess nordligaste fjerdedel. En sådan öfvergång från en skala till en annan kunde, då kartverket utgäfves i blad, icke lämpligen ske utefter en länegräns, utan måste följa en bladvåd, och med hänsyn härtill hade den latitudgrad (den 65:te), som närmast sammanföle med Norrbottens läns sydligaste punkt, blifvit antagen till gräns för länets kartverk. En följd häraf vore, att vissa delar af Vesterbottens län komme att ingå å kartan öfver Norrbottens län, och detta område, till största delen bestående af fjelland och till lappmarken hörande skogsland, men äfven till en mindre del af kustland, borde naturligtvis bearbetas efter samma grunder som den öfriga delen af

kartverket och af dess personal. Hvad särskildt beträffade kartläggningen af fjellandet och området ofvan den fastställda odlingsgränsen i Vesterbottens län, så hade afdelningschefen tillförene framhållit behöfvat af en kartas upprättande öfver detta område, det enda i vårt land, som icke varit föremål för något slags uppmätning och öfver hvilket endast förefunnes kartor, upprättade med ledning af genom resor och okulärundersökningar vunnen kännedom om landet och följaktligen saknande all tillförlitlighet. Sedan Kongl. Maj:t med fastställande af afgifna arbetsplaner anbefalt utförande af för uppmätningen grundläggande geodetiska arbeten, hade också generalstabens topografiska afdelning verkställt triangelmätningar i länet till den utsträckning, att inom området ofvan odlingsgränsen funnes ett tillräckligt antal säkra utgångs- och kontrollpunkter för områdets uppmätning. Sjelfva kartläggningen verkställdes deremot billigast och lämpligast af de vid Norrbottens läns kartverk anställde fyra kartografer, för hvilka de återstående kartarbetena inom länet icke lemnade full sysselsättning under längre tid än till och med år 1893. Af dessa fyra kartografer hade två under mångårigt arbete i Norrbottens läns fjelltrakter hunnit förvärfva sig största skicklighet i det för kartläggning af så beskaffade trakter lämpligaste tillvägagångendet och den fullkomligaste kännedom om huru allt borde ordnas för arbetenas bästa och skyndsammaste bedrivande. Att efter fullbordandet af arbetena inom Norrbottens läns gränser pensionera dessa ännu i kraftfull ålder varande kartografer kunde icke vara förenligt med det allmännas fördel, och staten kunde icke på ett nyttigare sätt tillgodogöra sig deras arbetsförmåga än genom att låta dem verkställa kartläggningen af Vesterbottens läns lappmarker ofvan odlingsgränsen. För de två andra kartograferna funnes icke heller lämpligare användning än att låta dem kartlägga de delar af Vesterbottens kust- och skogsland, som inginge på kartblad tillhörande Norrbottens läns kartverk.

Ur synpunkten af såväl den billigaste och ändamålsenligaste kartläggningen af Vesterbottens län ofvan odlingsgränsen som ock det fördelaktigaste tillgodogörandet af den vid Norrbottens läns kartverk anställda personalens arbetsduglighet, hemstälde afdelningschefen därför, att anslaget till Norrbottens läns kartverk och de vid nämnda kartverk anställda kartografer måtte få användas äfven till kartläggning af Vesterbottens läns lappmarker ofvan odlingsgränsen samt af de delar af nämnda län, som inginge å kartblad, tillhörande den under utgifning varande kartan öfver Norrbottens län.

För öfrigt hade afdelningschefen icke att föreslå någon förändring

i de bestämmelser, som sedan flera år varit gällande för årsanslagen till de ekonomiska kartverken, och ansåg sig därför böra föreslå, att de till de ekonomisk-geografiska kartarbetena i Norrbottens län samt till de ekonomiska kartarbetena i öfriga delar af riket för innevarande år anvisade anslag äfven måtte för år 1893 till oförändrad storlek anvisas, samt att den behållning, som härå kunde komma att uppstå, finge i mån af behof användas till bestridande af utgifter för generalstabens topografiska afdelning.

Till detta afdelningschefens förslag likasom ock till hans hemställan i afseende å personalens vid Norrbottens läns kartverk användande till uppmätning jemväl af vissa delar af Vesterbottens län hade kommissionen för de allmänna kartarbetena i afgifvet utlåtande förordat bifall.

Till de beaktansvärda skäl, som afdelningschefen anført till stöd för förslaget om kartläggning af vissa delar af Vesterbottens län, hade departementschefen endast att lägga, att, enligt hvad afdelningschefen uti ett på Kongl. Maj:ts pröfning beroende ärende angående afvittring inom den del utaf nämnda län, som vore belägen ofvan odlingsgränsen, upplyst, denna länsdels kartläggning på förslaget sätt skulle bidra till en väsentlig minskning af kostnaderna för afvittringen, liksom en på detta sätt åstadkommen karta vore oundgänglig vid afgörandet af frågor rörande lappväsendet inom ifrågavarande område samt jemväl skulle blifva af vigt för vården af statens skogar derstädes.

Enligt hvad af den kongl. propositionen och statsrådsprotokollet framgår, skulle det extra anslag, som under en följd af år anvisats till de ekonomisk-geografiska kartarbetena i Norrbottens län, från och med år 1893 komma att användas jemväl till dylika arbeten inom vissa delar af Vesterbottens län. Utskottet, som erkänner lämpligheten af att Norrbottens läns kartverk utsträckes till den 65:te latitudgraden och således kommer att omfatta äfven de delar af Vesterbottens län, hvilka äro belägna ofvan berörda latitudgrad, har icke funnit anledning till någon erinran mot Kongl. Maj:ts framställning i denna del. Men det nu väckta förslaget om det norrbottniska kartverkets utsträckande öfver vissa delar af Vesterbottens län afser äfven kartläggning af en del af sistnämnda län, hvilken är belägen nedom 65:te breddgraden men ofvanför odlingsgränsen; och då denna del icke lämpligen skulle kunna ingå på kartan öfver Norrbottens län, har utskottet i fråga om kartläggningen af detta senare område stått något tveksamt. Som emellertid utskottet inhemtat, att kartläggningen af ifrågavarande område, hvilket

icke förut varit föremål för något slags uppmätning och hvilket skulle blifva det enda i Sverige, öfver hvilket tillförlitlig karta icke kunde upprättas, endast skulle betinga en kostnad af högst 9,000 kronor, samt att meningen är att åtminstone tills vidare icke utgifva någon karta öfver området, utan endast att på fotografisk väg taga några kopior af originalritningen för vederbörande embetsmyndigheters behof, har utskottet låtit sina betänkligheter falla och ansett sig böra biträda framställningen äfven i denna del.

Kongl. Maj:ts förslag om anvisande af medel till det allmänna ekonomiska kartverket har icke föranledt någon erinran från utskottets sida; och vid den utgång, frågan om förhöjning af anslaget till det topografiska kartverket, enligt hvad ofvan erinrats, nu erhållit, synes all anledning förefinnas för Riksdagen att jemväl för nästkommande år göra samma medgifvande i fråga om användandet af möjligen uppstående behållningar å de ekonomiska kartverkens anslag, som Riksdagen de senare åren lemnat.

Utskottet får alltså hemställa,

att Riksdagen må, utöfver det å riksstatens sjetta hufvudtitel för rikets ekonomiska kartverk uppförda ordinarie anslag, 6,000 kronor, under samma hufvudtitel på extra stat för år 1893 anvisa till de ekonomisk-geografiska kartarbetena i Norrbottens län och de delar af Vesterbottens län, som äro belägna ofvan odlingsgränsen eller ingå i kartblad, tillhörande den under utgifning varande kartan öfver förstnämnda län, 31,000 kronor och för de ekonomiska kartarbetena i öfriga delar af riket 45,000 kronor, eller tillsammans 76,000 kronor, äfvensom medgifva, att möjligen uppstående behållningar å båda anslagen må användas äfven till bestridande af utgifter för det topografiska kartverket.

Stockholm den 13 maj 1892.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.